

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Haku

Hankeavustukset varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen kehittämiseen 02.01.2024 - 31.12.2024 16:15

Hakijan nimi

Helsingin kaupunki

Osoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Sähköposti

helsinki.kirjaamo@hel.fi

Puhelinnumero

09 310 1691

 Annan suostumukseni hakemusta koskevien päätösten sähköiseen tiedoksiintoon.

Haettavan avustuksen määrä

200 800,00 €

Lisätiedot asiakkaasta

Toimintayksikkö / Aliorganisaatio

Helsingin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Hakemuksen yhteyshenkilö ja yhteystiedot

Piia Pelimanni

Projektipäällikkö, Helsingin kaupunki

Sähköposti

piia.pelimanni@hel.fi

Puhelin

0931033241

Internetsivut

Avustusta koskevat tiedot

Avustusta haetaan ensisijaisesti

Perusopetus

Käyttötarkoitus

Koettelevien koulutilanteiden mallintaminen ja ratkominen Muutoslaboratio-intervention tuella helsinkiläisissä kouluissa

Lyhyt kuvaus käyttötarkoituksesta

Hankkeessa toteutamme Muutoslaboratio-intervention kahdessa peruskoulussa. Osallistujina ovat nuoret, joiden koulun maailmassa ilmenevät haasteet liittyvät kouluväkivaltaan, rajoja rikkovaan käyttäytymiseen, riitaisaan yhteistyöhön sekä koulusta poisjäämiseen. Hanke lisää ymmärrystä nuorten eri maailmojen voimavaroista ja paineista, mallintaa koulun roolia maailmojen välisessä dynamiikassa haasteiden liennyttäjänä tai kärjistäjänä sekä mallintaa ratkaisuja eriarvoistumisen torjuntaan.

Haettavan avustuksen määrä

200 800,00 €

Avustuksen suunniteltu käyttöaika

01.04.2024 - 31.03.2027

Hankesuunnitelma

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Tarvekuvaus

Keskustelu peruskoulun ympärillä on huolien värittämää ja polarisoitunutta erityisesti kouluväkivaltaan, kouluakäymättömyyteen, koulujen eriytymiseen, PISA-tulosten heikkenemiseen sekä inklusioon liittyen. Nuorisopsykiatristen läheteiden määrä kasvaa ja yhä useampi nuori jää pois koulusta. Helsingissä alueellinen eriytyminen on kiihtynyt, jonka seurauksena huono-osaisuus ja haasteet kasautuvat osalle perheistä ja alueista. Tämä näkyy koulujen arjessa lisääntyneenä tuen tarpeena. Tarvitaan uusia ratkaisumalleja kompleksisiin tilanteisiin, joita arjessa kohdataan.

Koulussa pyritään ratkaisemaan siellä ilmeneviä haasteita, mutta haasteet ovat syntyneet useamman kasvuyhteisön välisessä dynamiikassa. Hankkeemme näkökulma on systeeminen, jolloin keskiössä on yksilön oireilun sijaan eri maailmojen väliset dynamiikat. Tämä on tulevaisuudessa välttämätöntä, koska mikään määrä yksilöön suunnattuja palveluita ei ratkaise yhteisöllisiä ja yhteiskunnallisia haasteita.

Tavoitteet

Kehittämisen ja tutkimushankkeen tavoitteena on 1) lisätä ymmärrystä koettelevissa koulutilanteissa olevien nuorten eri maailmojen voimavaroista ja paineista, 2) mallintaa koulun roolia maailmojen välisessä dynamiikassa ilmenevien haasteiden liennyttäjänä tai kärjistäjänä, sekä 3) mallintaa ratkaisuja koulujen eriarvoistumiskehityksen torjumiseen.

Hankkeessa luodaan koulun henkilöstölle välineitä ja toimintamalleja kaikkein haastavimpien koulutilanteiden ymmärtämisen ja hoitamisen tueksi, esimerkiksi negatiiviset ryhmäilmiöt, kouluväkivalta ja tulehtunut yhteistyö nuoren verkostoissa. Muutoslaboratorion työpajoissa yhdessä luotuja systeemisiä välineitä ja malleja käytetään tilanteiden tunnistamisessa, jäsentämisessä ja hoitamisessa Helsingissä ja kansallisesti laajemmin. Hanke vahvistaa koulun myönteistä roolia monitoimijaisessa yhteistyössä osana nuoren maailmojen laajempaa systeemiä ja tätä kautta liikettä kohti moniäänistä, kumppanuuksia rakentavaa ja rajoja ylittävää peruskoulua.

Toteutustapa

Kolmivuotisessa hankkeessa toteutamme vaiheittain etenevän Muutoslaboratorio-intervention kahdessa helsinkiläisessä peruskoulussa. Muutoslaboratorio on yli 30 maassa käytetty interventiomenetelmä, jolla on vakiintunut tausta työelämän kehittämisessä. Viime vuosina intervention soveltamisesta nuorten kanssa on saatu hyviä kokemuksia. ”Merkitystä etsimässä” -tutkimushankkeen nuorten kanssa toteutettu Muutoslaboratorio voitti EAPRIL järjestön 2023 konferenssissa parhaaseen käytäntöön perustuvan tutkimuspalkinnon.

Työpajoissa laajennamme tarkastelun yksittäisestä nuoresta hänen eri maailmojensa väliin suhteisiin, prosesseihin ja rakenteisiin. Analysoimme ja mallinamme yhdessä nuorten, koulujen henkilöstön, huoltajien ja nuorten kasvuyhteisöjen avainhenkilöiden kanssa nuorten maailmojen systeemejä hyödyntäen useissa tutkimuksissa koeteltuja teoreettisia käsitteitä ja malleja sekä taiteellista työskentelyä. Tärkeimpiä malleja ja välineitä ovat nuorten monien maailmojen malli (Phelan ym. 1998), ekspansiivisen oppimisen sykli ja toimintajärjestelmien mallitus (Engeström 2015) sekä kasvuyhteisöjen systeeminen tarkastelu (Bronfenbrenner 1979). Näitä teoreettisia malleja sovelletaan nuorten arjessa kuvataiteen keinoja hyödyntäen. Läpi hankkeen kehiksenä toimii nuoren maailmojen systeemisen tarkastelun kehys (ks. tutkimussuunnitelma).

Hanke etenee kolmessa vaiheessa, joita ovat historia ja nykyhetki, tulevaisuus ja muutos sekä kumppanuus. Alussa työskentelyyn osallistuvat nuoret ja koulun henkilöstö. Toisessa vaiheessa työskentelyyn kutsutaan huoltajat ja nuorten lähiyhteisöt. Viimeinen vaihe keskittyy kumppanuuksien vahvistamiseen toimintamallien levittämisen ja vakiinnuttamisen Helsingissä ja kansallisella tasolla yhdessä viranhaltijoiden, poliittisten päättäjien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Tutkimushankkeen johtaja Piia Ruutu vastaa Muutoslaboratorioiden toteuttamisesta yhdessä taitelija Niina Rädyn ja professori Markku Jahnukaisen kanssa.

Haetaanko avustusta usean yhteisön hankkeeseen?

Ei

Haen ilman yhteistyötahoja

Haen yhteistyötahojen kanssa

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Yhteistyötahot

Nimi

Helsingin yliopisto kasvatustieteellinen tiedekunta

Muut keskeiset yhteistyökumppanit

Hankkeen keskeisiä kumppaneita ovat nuorten ja koulujen henkilöstön lisäksi huoltajat, asuinalueen yhteisöjen avainhenkilöt, nuorten merkityksellisten yhteisöjen avainhenkilöt, nuorten palveluja tuottavat ammattilaiset (sosiaalitoimi, terveydenhuolto, nuorisotoimi ja järjestöt), muut viranomaistahot (poliisi) sekä muut sidosryhmät. Hankkeen etenemistä seurataan ja tuloksista keskustellaan säännöllisesti perusopetuksen johdon ja asiantuntijoiden kanssa hankkeen ohjausryhmässä.

Tutkimuksen osalta hanke kiinnittyy Helsingin yliopiston kasvatustieteellisen tiedekunnan tutkimusryhmiin. Tärkeimpinä kumppaneina ovat Helsingin yliopiston Kehittävän työntutkimuksen kansainvälinen tutkijaverkosto (CRADLE) sekä Helsingin yliopiston erityispedagogiikan tutkimusryhmä (SEN). Hankkeessa syntyvästä aineistosta julkaistaan tieteellisiä artikkeleita ja opinnäytetöitä yhteistyössä kokoneiden tutkijoiden ja opinnäytetöiden tekijöiden kanssa.

Hankkeen arvioitu maantieteellinen laajuus

Hankkeessa on kolme maantieteellisen tarkastelun tasoa: 1) osallistuvat koulut, 2) kunta ja 3) kansallinen taso. Hanke toteutetaan ja mallinukset tehdään tarpeen mukaan valituilla kahdella koululla itäisessä Helsingissä. Hankkeen toiminta ulottuu sidosryhmien kautta koulun lähiympäristöä laajemmalle alueelle. Hankkeen etenemistä seurataan kunnallisella tasolla aktiivisesti ja hankkeen kolmannessa vaiheessa tuloksia ja malleja levitetään koko kunnassa ja kansallisella tasolla.

Hankkeeseen on valittu kaksi koulua itäisen Helsingin alueelta. Toinen noin 900 oppilaan yhtenäinen peruskoulu edustaa asuinalueita, joka on kaupungin strategisen kehittämisen kohteena. Toinen noin 1000 oppilaan yhtenäinen peruskoulu sijaitsee nopeasti muuttuneella asuinalueella. Molemmat koulut saavat tarveperustaista rahoitusta. Osallistuvat koulut on valittu siten, että niissä on kuormitustekijöiden lisäksi paljon potentiaalia ja halua työskennellä hankkeen tavoitteiden suuntaisesti.

Kohderyhmä

Nuoret, joiden koulun maailmassa ilmenevät haasteet liittyvät kouluväkivaltaan, rajoja rikkovaan käyttäytymiseen, vaikeisiin ryhmäilmiöihin, riitaisaan yhteistyöhön sekä koulusta poisjäämiseen. Kohderyhmän nuorilla on mahdollista osallistua yksilötyöskentelyyn, työpajoihin tai molempiin. Lisäksi hankkeen aikana työskennellään yksittäisten opetusryhmien kanssa.

Hankkeeseen osallistuvien henkilöiden määrä (arvio)

Hankkeen tavoitteena on työskennellä vähintään 50 nuoren ja heidän verkostojensa kanssa. Lisäksi työskentelyyn osallistuu useita yksittäisiä noin 10-20 oppilaan opetusryhmiä. Hankkeeseen osallistuu kahden koulun henkilökunta ja sidosryhmät.

Arviolta hankkeeseen osallistuu 500 henkilöä.

Hankkeeseen osallistuvien vapaaehtoisten määrä (arvio)

0

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Miten hankkeen kohderyhmä osallistuu toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin?

Muutoslaboratorio edustaa ns. alhaalta ylöspäin tapahtuvaa kehittämistä, joka etenee osallistujien (kohderyhmän nuoret ja koulun henkilöstö) intressien mukaisesti. Osallistujien oma toimijuus on läpi hankkeen vahvaa ja osallistujat ovat tiiviisti mukana hankkeen eri vaiheen suunnittelussa, toteuttamisessa, arvioinnissa ja tuotosten tuottamisessa.

Hankkeen arviointi on jatkuvaa ja etenee prosessina. Arvioinnin kehyksenä on ekspansiivinen oppiminen, jossa toimintaan liittyvien ristiriitojen ja oppimistekojen tunnistamisen ja analysoimisen avulla on mahdollista luoda uusia käytäntöjä ja malleja oppien sellaista, "mitä ei vielä ole olemassa" (Engeström ym. 2017, 107). Ekspansiivisen oppimisen teoria siirtää näkökulman yksilöiden oppimisesta yhteisölliseen oppimiseen, mikä on jäänyt nuorten syrjäytymiskeskustelussa vielä liian vähälle huomiolle. Arvioinnin välineinä hyödynnetään havainnointia, haastatteluja, dokumentteja ja tilastoja. Palautetta kerätään myös hankkeeseen osallistuvilta.

Aikataulu

Hanke toteutetaan vuosina 2024-2027. Hanke etenee kolmessa vaiheessa, joita ovat historia ja nykyhetki, tulevaisuus ja muutos sekä kumppanuus.

Hankkeen alussa tehdään pohjustavat analyysit, haastattelut ja alustavat systeemiset mallinnukset. Tämän jälkeen työskennellään nuorten kanssa yksilötyöskentelynä ja Muutoslaboratorion työpajoissa. Viimeisessä vaiheessa toiminnan keskiössä on mallien levittäminen ja vakiinnuttaminen Helsingissä ja kansallisesti sekä hankkeesta opitun raportointi.

Odotetut tulokset

Hankkeen tuloksena syntyy nuorten, huoltajien ja ammattilaisten kanssa tuotettuja maailmojen systeemisiä malleja kuvaava verkkojulkaisu suomeksi ja englanniksi, joka on kuntien vapaasti hyödynnettävissä mallien levittämisen tukena. Lisäksi hankkeen aikana syntyvän aineiston pohjalta julkaistaan useita vertaisarvioituja tieteellisiä julkaisuja yhteistyössä kokeneiden tutkijoiden ja opinnäytetöiden tekijöiden kanssa.

Hankkeen tuottamia käytännöllisiä mallinnuksia ja ratkaisuja, on mahdollista tulevaisuudessa hyödyntää Suomessa laajemmin syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tukena, erityisesti huono-osaistumisriskissä olevilla asuinalueilla.

Hankkeessa luodaan koulun henkilöstölle välineitä ja toimintamalleja kaikkein haastavimpien koulutilanteiden ymmärtämisen ja hoitamisen tueksi. Kenttätyöhön painottuva hanke tuottaa suomalaisesta peruskoulusta ja syrjäytymisvaarassa olevista nuorista sellaista ymmärrystä, jota rekisteritutkimukset tai kyselyt eivät tavoita.

Tulosten hyödyntäminen

Hankkeen viimeisessä vaiheessa keskitytään toiminnan vakiinnuttamiseen Helsingissä ja mallien levittämiseen kansallisella tasolla. Hanketta seurataan aktiivisesti ohjausryhmässä ja tuloksia esitellään Helsingin kaupungin perusopetuksen johdolle, joka osaltaan on vastuussa toiminnan laajentamisesta tai jatkosta.

Tulosten hyödyntämistä kansallisella tasolla tukee verkkojulkaisu, jossa esitellään intervention toteuttaminen sekä siinä tuotetut keskeiset välineet ja mallit. Julkaisu mahdollistaa vastaavien kokeilujen ja interventioiden toteuttamisen Suomessa laajemmin. Tuloksia esitellään esimerkiksi webinaareissa, tapahtumissa ja verkostoissa. Opittua esitellään myös kansallisissa ja kansainvälisissä konferensseissa.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Mitä tiedonkeruumenetelmiä / mittareita tullaan käyttämään hankkeen tulosten osoittamiseksi?

Tietoa kerätään useilla tavoilla: dokumentit, tilastot, koulukohtaiset hyvinvointitiedot, havainnointi, haastattelut ja Muutoslaboratorion työpajat. Kentällä toimiminen mahdollistaa yksittäisten nuorten tilanteiden kehittymisen seurannan. Hankkeen osallistujilla on tärkeä rooli aineiston tuottamisessa yhdessä tutkijoiden ja taiteilijan kanssa.

Tutkimusmenetelmien lisäksi tiedonkeruussa ja arvioinnissa hyödynnetään luovia menetelmiä ja taiteen keinoja. Tiedon keräämisen kehyksenä käytetään tutkimuksissa koeteltuja välineitä ja malleja, tärkeimpinä maailmojen systeemisen tarkastelun viitekehys, peiliaineistot, historia-analyysi, toimintajärjestelmän mallinnus jne. (ks. Liitteenä oleva tutkimussuunnitelma).

Miten hanke vastaa hakuilmoituksessa esitettyihin hakukohtaisiin myöntöperusteisiin?

Hanke on yhteiskunnallisesti ja koulutuspoliittisesti merkittävä ja sen tuloksia voidaan hyödyntää valtakunnallisesti. Hankkeessa keskitytään nuoriin, joiden koulutilanteet ovat kaikkein haastavimpia. Tähän aiheeseen kiinnittyvä kentälle painottuva kehittäminen ja tutkimuksen yhdistävä hanke on uusi avaus Suomessa. On tarpeen selvittää, millainen on koulun rooli erilaisista todellisuuksista tulevien oppilaiden yhdistäjänä.

Tutkimus- ja kehittämishankkeella on vahva tutkimukseen perustuva pohja. Muutoslaboratorio on yli 30 maassa implementoitu formatiivinen interventio. Intervention toteuttamiseen kehitetyt välineet ja mallit on koeteltu useissa tutkimushankkeissa ja yksittäisissä tutkimuksissa.

Kouluissa pyritään korjaamaan haasteita, jotka toki ilmenevät koulussa, mutta ovat syntyneet paljon laajemmassa ja kompleksisemmässä systeemissä. Hanke tekee näkyväksi näitä systeemejä sekä löytää ratkaisuja ja malleja, joissa huomioidaan eri kasvuyhteisöjen väliset suhteet, rakenteet ja prosessit. Kestävien ratkaisujen kehittäminen vaatii yksittäisiä kouluja laajemman näkökulman ja verkoston tuekseen. Koululla on erityinen potentiaali yhdistää nuoren eri kasvuyhteisöä sekä toimia välineenä laajemmassa eriarvoistumiskehitystä torjuvassa yhteiskunnallisessa työssä yhdessä perheiden, asuinalueiden ja nuorten eri palveluiden kanssa. Hanke tuottaa toimintatapoja tehdä verkostotyötä.

Hankkeelle ei ole myönnetty muuta avustusta.

Miten hanke vastaa hakuilmoituksessa esitettyihin, ministeriöstä myönnettävien avustusten yleisiin perusteisiin?

Kehittämistä tutkimusta yhdistävä hanke on merkittävä uusi avaus Suomessa. Hankkeen myötä ja sen tuloksia hyödyntämällä pystymme entisestään vahvistamaan monitoimijaista yhteistyötä. Moniammatillisen ja verkostotyön merkitys korostuu erityisesti niiden lasten ja nuorten kohdalla, joille on kasaantunut hyvinvoinnin haasteita. Hankkeen toimintatapa on oppijälhtöinen ja vahvasti nuoria osallistava.

Hanke edistää kestävän kehityksen yhteiskuntasopimusta (Suomi, jonka haluamme 2050) vahvistamalla yhdenvertaisia mahdollisuuksia hyvinvointiin ja luomalla uutta ymmärrystä eriarvoisuuden torjumisen keinoista. Hanke edistää myös kestävän kehityksen periaatteita erityisesti liittyen sosiaaliseen kestävyteen.

Luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttö

Hankkeessa ei käytetä luvatonta ulkomaista työvoimaa.

Muuta

Talousarvio

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Kustannusarvio	
Henkilöstökulut	190 000,00 €
Toimitilakulut, jotka aiheutuvat hankkeesta	4 000,00 €
Ulkopuoliset palvelut	38 000,00 €
Muut kulut	
- Matka- ja majoituskustannukset	11 000,00 €
- Verkojulkaisu ja muu hankkeen materiaalin graafinen suunnittelu ja taitto	8 000,00 €
Yhteensä	251 000,00 €

Listaa tehtävät, joissa henkilön vuositulot sivukuluineen tai palkkio ylittää 80.000 euroa

Rahoitussuunnitelma	
OKM:ltä haettava avustus	200 800,00 €
Oma rahoitus	50 200,00 €
EU-rahoitus	
Muu julkinen rahoitus	
Yksityinen rahoitus	
Lainat	
Muu rahoitus	
Yhteensä	251 000,00 €
	80.00%

Liitteet**Hyväksynät**

Hakemus on hyväksytty yhteisön allekirjoitussääntöjen mukaisesti

Liitteet

Otsikko	Tiedosto	Päiväys
----------------	-----------------	----------------